

A

18

BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

Nagyváradon, 1897. szeptember 10-én

SZABÓ KÁROLY esperes és RITOÓK ZSIGMOND egyház-
megyei gondnok kettős elnöklete mellett tartott

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA :

AZ EGYHÁZMEGYE.

NAGYVÁRAD.

NYOMATOTT LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1897.

A

AA 12

BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

Nagyváradon, 1897. szeptember 10-én

SZABÓ KÁROLY esperes és RITOÓK ZSIGMOND egyházmegyei
gondnok kettős elnöklete mellett tartott

RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

AZ EGYHÁZMEGYE.

NAGYVÁRAD.

NYOMATOTT LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1897.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E

a bihari ev. ref. egyházmegye 1897. szeptember 10-én
Nagyváradon tartott közgyűlésének.

Jelen voltak:

Szabó Károly esperes és *Ritoók Zsigmond* egyházmegyei
gondnok kettős elnöklete mellett:

a) *a tiszti karból*: Biró János, Csillag Lajos, Szemes László, Nádudvari Lajos, Csák Máté egyházi, — Kiss Elek, Hegyesi Márton, Miskolczy Árpád és K. Nagy Sándor világi tanácsbírák; Dr. Fazekas Imre egyházmegyei ügyész, Kocsis József lelkészgyámoldai pénztárnok, — Dr. Miskolczy Ferencz és Dr. Várady Zsigmond világi, — Sulyok István és Zsigmond Ferencz egyházi jegyzők.

b) *a lelkészi karból*: Háger Miklós, Kiss Antal, Ungvári Gyula, Domokos Károly, Bugyi Sándor, Bugyi Mihály, Bögös Lajos, Béltéki Géza, Nánási Imre, Rigó Lajos, Konrád Géza, Bokros Benedek, Karácsony Imre, Szokolai Béla, Major Gyula, Bedő Károly, Doma Gyula, Szigeti Elek, Leelössy István lelkészek, Tóth József és Borsos István segédlelkészek stb.

c) *a tanító testületből*: Engi Ferencz és Eszenyi Károly a testület képviselői, Szabó Gyula, Szabó Lajos, Kis Lajos tanítók, Juhász Károly és Gerencsér József kántorok stb.

d) *képviselők*: Némethy Károly nagyváradai főgondnok és Füredi László egyházi tanácsos, Kis Mihály N.-Kerekiből, Kádár Mihály M.-Keresztesről, Berecz Mihály M.-Telkiből, Cziáky János Lessről, Duró János Zsákáról, Ötvös Gyula, Ártándról, Kiss Zsigmond K.-Szántóról, Farkas Elek Kis-Marjából, Bégányi Ferencz Csátárból.

Továbbá a nagyváradai m. kir. Itélőtábla bírái, a nagy-

váradi m. kir. Törvényszék birái közül nagyon sokan. Bihar-vármegye főispánja. Nagyvárad város polgármestere. Végre nagyszámu, diszes és nagyéremü közönség.

55. szám. Esperes Istenhez emelt buzgó könyörgés és a rendkívül nagy számu közönség szívélyes üdvözlése után: a közgyűlést megnyitottnak nyilvánította.

A tanácskozás megkezdése előtt Szabó Károly esperes Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnokot egyházmegyei munkálkodásának 25-ik évi emlék-napján a következő beszéddel üdvözölte:

Nagytiszteletü s Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Méltóságos Gondnok Ur!

Mielőtt a napirendet megkezdénénk, méltóztassanak megengedni nekem, hogy egy kedves kötelességet tegyek, egy egész egyházunk egyetemét érintő, egyházmegyénket pedig s abban minket, most itt jelenlevőket legközvetlenebbül érdeklő ünnepet jelentsek be a közgyűlésnek: Méltóságos Ritoók Zsigmond szeretve tisztelt egyházmegyei gondnokunk, egyházmegyei működésének 25 éves emlékűnnepét.

Az 1872-ik év november 4-én tartott egyházmegyei gyűlésen, tehát most 25 éve, tette le mint egyházmegyei világi tanácsbíró az esküt s ajánlotta fel magát egyházmegyénk szolgálatára, öt évi tanácsbirósága után az 1877-ik év október 29-én, egyházmegyénk közbizodalma egyházmegyei gondnokká választotta meg s azóta — már 20 éve — mint egyházmegyei gondnokunk, világi elnökünk.

Ugy tudom, úgy tapasztaltam, s megvagyok győződve arról, hogy egyházmegyénk minden tagja, sőt mindazok kik egyházmegyénk életét figyelemmel kísérik, velem teljesen egyet értenek abban, hogy az egyházmegyei tanácsbiróságot, különösen pedig a sokoldalu egyházmegyei gondnoki-elnöki tisztséget: méltóbban, több tisztelettel s szeretettel érdemlőbben, elismerésre és hálára elkötelezőbben senkivel sem tölthetjük volna be.

Ugyanazért szeretve tisztelt Gondnokunk! — bár mi a kik szerencsések lehettünk közvetlen közeledbe jutni, ellenkezőleg a legtöbb ugynevezett nagy emberekről szereshető tapasztalatokkal, Téged folytonosan nagyobbak s az erkölcsi emelkedés oly magas fokán állónak ismerünk, hogy a mai

oktalanul tüntetni szerető, mindent jubiláló, hiu és kegykereső világ elfajult szokása szerint, Hozzád e napon előre rendezett zajos ovációval közeledni, reánk mint a Te igaz tisztelőidre és tanítványaidra illetlennek, Reád nézve pedig a Te igazi kálvini, példányszerű puritán jellemed és érzületed elleni merényletnek kellene tartanunk: engedd meg nékem, hogy most, itt, minden üres és hiu tüntetés mellőzésével, közgyűlésünk — úgy szólván — bizalmas családi körében, hadd nyilvánítsam Irántad mindnyájunknak szivünk mélyéből fakadó hálás tiszteletünk és szeretetünk kifejezését! Fogadd el azt, mint a kebleinkben Irántad élő igaz szeretetünk felbuzdulását! Engedd meg, hogy igaz szeretetünk, hálánk s a fentebb mindnyájunk nevében tett kijelentésem indokolásául, hadd emlékezzem meg, csak röviden, csak vázlatosan huszonöt évi egyházi működésedről, hogy abból tanuságot, és a mire napjainkban oly nagy szükség van: erőt és lelkesedést merithessünk!

Nagy tiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Az egyházmegyei világi tanácsbíró tisztsége nem csekély feladat! Az ezen tisztségre megválasztott s ajánlkozó, az egyházi élet fentartásának és fejlesztésének, nehéz munkájából, másoknál több részt kér és vesz vállaira, az önérteten kívül minden jutalom és *anyagi haszon nélkül*, sőt gyakran a más célokra szükséges becses idő, lelki és anyagi erőnek feláldozásával is!

Az egyházmegyei gondnoki elnöki tisztség pedig, az egyházak építésében egymással versenyző, odaadással s áldozatkészséggel munkálkodó, vagy ezen nemes munkában lankadó: egyháztagok, lelkészek, egyházmegyei tisztviselők, lelkészi és világi tanácsbírák jó példát adó vezetése. Egyházunk önkormányzati jogainak melyeket békekötések s országos törvények biztosítanak — fel és lefelé függetlenül megvédése. A tanácskozásoknak, birói tárgyalásoknak törvényszerű, tapintatos vezetése. A határozatok és ítéletek részrehajlatlan kimondása; általában édes atyai gondoskodás, az egyházmegyei nagycsaládban mindenekről; a kicsinyeknek és gyengéknek ápolásáról; a nagyszámmal levő szegényeknek felsegitéséről, fentartásáról; a megzavartak lecsendesítéséről és megnyugtatózásáról; az erőteljesebbek előmenetel-

ről, felvirágoztatásáról; százados mulasztások pótlásával új iskolák, tanintézetek emeléséről. A protestáns szellem és igaz magyar hazafiság terjesztéséről, erősítéséről — és mindezen czélokra a hagyományos protestáns áldozatkészség s az emberbaráti jótékonyság forrásainak felkereséséről és áldásossá tételéről!

Szeretve tisztelt Gondnokunk!

Nagy lelki örömmel nyilváníthatom hogy Te, huszonöt évi működésed különösen husz évi egyházmegyei gondnokságod alatt, soha közgyűléseinkről nem hiányozván, a Te nemes idealizmusod, igazságkereső, mindenekre kiterjedő figyelmed, soha nem lankadó türelmed, gazdag tudásod és tapasztalásod által, minden tanácskozásunkban irányító és döntő tényező voltál.

Mint zsinati tag és jegyző, kétszeri zsinatunkon, mint konventi tag a konventen és mint gondnok az egyházkerületen minden jutalom és napi-díj nélkül: egyházi törvényeink alkotásában, a végpusztuláshoz közel álló kis egyházaink fenntartására, az állam segélyének, — önkormányzati jogaink épségben maradása mellett — kieszközlésében; a protestáns egyház és magyarság erősítésére, bizottságokban és gyűléseken mondott nagyhatású beszédeiddel, széles és fényes összeköttetéseidben, soha nem szűnő működéseiddel feltűnő szép eredménynyel munkálkodtál!

Több rendbeli jegyzőkönyveinkben felvannak jegyezve: a lelkészi és tanítói gyámoldánk, a körözs-nagyrévi lelkészi fizetés emelésére tett szép alapítványaid s a nagyváradi ev. ref. leány internátus javára tett adományaid. Ezek mellett, az áldásos hatású körözs-nagyrévi missió valósulását teljesen, a nagyjövőjű nagyváradi ev. ref. felsőbb leány-nevelő intézet már ezen évben megnyitott internátusának létrehozását nagy részben Néked köszönhetjük.

Hogy egyházmegyei életünk s tanácskozásaink, az országos politikai pártoskodásoktól, az időrabló személyeskedésektől, egyes érdekek szabályellenes szolgálatától mentesek, első sorban s főként a Te érdemed.

Hogy a közügyek munkájában kötelességeink hű teljesítésére lelkesülünk, hogy az anyagi előnyt nem nyújtó, sőt sok áldozatot kívánó folytonos munkálkodásban, el nem lankadunk, ki nem merülünk: a Te nemesítően ható példád — a körödbe juthatókat magával ragadó munkás lelked erejének eredménye!

Te vagy a mi lelkesítő *példaadónk*, *iránytmutató vezérünk*, *buzdító prófétánk*, az *egyházainkon örökdő isteni gondviselésnek közöttünk látható eszköze!*

Fogadd el irántad érzett hálánk, elismerésünk és szeretetünk némi jeléül e nap emlékére, ezen mennyiségére és még inkább érdemeidhez mértén, nagyon csekély de készséggel összerakott összegecskét, mely a Te lelked nemes intenciója szerint, bármily célra felhasználható.

Fogadd el azon kérésünket és ígéretünket, hogy csak világolj, vezérkedjél tovább is előttünk s mi követni fogunk minden jóban!

Tartsa meg Isten drága életedet minél tovább kedveseid, szeretteid s evangyeliomi reformált egyházunk diszére, javára! Te pedig tarts meg minket, szeretettel kérünk, továbbra is, méltatlan létünkre is, nagybecsű szeretettedben és jóindulatodban! Az Isten sokáig éltesse!

Ezen üdvözlő beszédre, Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnok, a következő magas szárnyalatu, nagyhatást keltő beszéddel válaszolt:

»Érzem mélyen tisztelt egyházmegyei Közgyűlés! mennyire alant maradtam azon színvonalon, a melyre tisztelt barátom szeretetteljes ítélete emelt; és érzem hogy nem végezhettem el, még azokat a feladatokat sem, a melyeket kötelességérzetem és vágyaim élém tüztek. A hosszú idő csak arról győzött meg, hogy a reá váró feladatokkal szemben, mily csekély az ember ereje.

Pedig a kötelesség teljesítése még nem érdem. Mégis ha azt a csekély szolgálatot, a melyet teljesítettem, a mélyen tisztelt egyházmegye jónak látta elismerésben részesíteni, — köszönettel fogadom azt, fölötte becses az nekem, nem hiúságból, hanem ezért, mert abban a szeretet nyilvánulását látom, azt a benső kapcsolatot, mely bennünket egyházunkkal feloldhatlanul összefűz, s mert abban annak az egyetértésnek jelét vélem feltalálni, mely minket egyházunk szolgálatában vezetett s jövőre is vezetni fog.

Az az időszak, a melyre tisztelt barátom és elnöktársam vissza tekinteni szives volt, egyházi életünkben igen tanulságos és mulasztást követnének el, ha a multból nem igyekeznénk a tanuságot levonni. Engedje meg tehát a mélyen tisztelt egyházmegye, hogy ez alkalomból én is visszatekinthessek a

lefolyt időszakra s egyéni és igénytelen észleleteim eredményét, röviden jelölhessen.

Előre bocsátom, hogy nem csatlakozhatom azokhoz a bírálókhoz, a kik korunknak minden alkotását kicsinyléssel fogadják, a kik az emberi cselekvésekben csak bünt, alacsony önzést, hiuságot keresnek, a kik már a társadalmi és állami élet bukását jósolják, — mint a középkorban — a hasonló gondolkozásban elődeik, a világ végét jövendölték. De nem akarom színes üvegen sem nézni a világot, mely tetszetős, de hamis képet ad.

A közelebről lefolyt 25 évi időszakról, egyházi alkotmányunk, egyházi igazgatásunk, intézeteink fejlesztése körében, meggyőződésem szerint jelentékeny alkotásokra mutathatunk, s az irány: haladó és biztat a remény, hogy ezek az alkotások a jövőben gyümölcsözni fognak. Bizonyítékul az egyházi törvényekre, az országos egyházi közalapra, népiskoláink gymnasiumaink fejlődésére és számos missziói állomásainkra mutathatok.

De be kell ismernünk, — és nincs is miért tagadnunk, ha a helyzetünket ismerni s rajta segíteni akarunk, hogy az egyháziasságban, a vallásosságban, az erkölcsiségben, a kíváncsú mértékben nem haladtunk, sőt bizonyos visszaesés is észlelhető. Szomorúan és fájo szívvel látjuk, hogy hullanak el az egyháznak egyes tagjai, közönyből, anyagi érdekből vagy rajongásból. Még leverőbb, ha azt tapasztaljuk, hogy magyar ref. nők, mily könnyen adják fel vallásukat, melyben születtek, gyakran nemzetiségükkel együtt, holott más nemzetiségek női, talán kisebb fokú műveltséggel, képesek átalakítani a családot, melybe átmentek.

Ha ezek a tapasztalatok igazak, akkor azt kell következtetnünk, hogy egyházi törvényeink, fegyelmünk nem elégségesek magukban, a vallásos és erkölcsi élet színvonalának felemelésére, mert míg amott, szervezetünkben és intézményeinkben emelkedést, itt vallási és erkölcsi állapotainkban tengést, vagy visszaesést észlelünk.

Vannak, kik a kedvezőtlen állapotokért, az erkölcsi dekadenciáért az államot, majd pedig a szabadságot vádolják s vannak kik mindent az államtól várnak. Bizonyos előttem is, hogy az államtól jogosan várhatjuk el a védelmet s az anyagi támogatás fokozottabb és kielégítőbb mértékét. De

ugyhiszem, nem itt kell keresnünk a jelölt bajok orvoslását. A vallás, az erkölcsiség sokkal szabadabbak és érinthetlenebbek, sem hogy kikényszeríthetők legyenek. A vallásosság és erkölcsiség egyrésztől, a kényszer másrésztől, lényökben ellentétesek. A kényszerített erkölcsiség erkölcstelen.

A szabadságot pedig a mi vallásos elődeink, a vallásos élet levegőjének tekintették, mely nélkül elsatnyul, elhal az egyház; e szabadságért az ősök mérhetlen áldozatot hoztak, sokkal többet, mint vért és életet. Nem ellensége most sem a mi ügyünknek a szabadság, mint nem ellensége semminek a mi igaz, csak meg kell értenünk. De a szabadság — tisztelt közgyűlés — hogy hasonlattel éljek: súlyos épület, melynek fentartásához mélyremenő alapok és szilárd oszlopok szükségesek, vagy képnélkül szólva: értelmiség, képzettség a tagokban, önzetlen kitartó munkásság a vezetőkben.

Vannak a kik a belmissiótól, az ugynevezett újjászületéstől várják a megváltást, s a mozgalmat a társadalmi és egyleti térre terelik, elhiszem, hogy jóakarattal, de azzal az eredménynyel, hogy a vezetés kisiklik a lelkész kezéből, s az egyházban nem evangéliumi szellemű, hanem szenvedélyes, ellenséges pártokat hoznak létre s azt a jogos aggodalmat támasztják, hogy megtágitván az edény abroncsait — kiömlik és szétfolyik a belső tartalom is!

Magam részéről az erkölcsi bajok orvoslását, a vallásosság előmozdítását, csak *hosszu és kitartó munkától*, első sorban a *lelkészek önzetlen önfeláldozó munkásságától várom* s minden javaslatot, mely gyorsan és munkanélkül ígér gazdag aratást — értéktelennek tartok. Az Isten áldása is csak a munkán lehet. Lelkészekre van szükségünk, — hiszen vannak is ilyenek közöttünk, a kik a gálya szenvedéseitől, a nélkülözés, a szegénység gályarabságának szenvedéseitől sem riadnak vissza, mint nem riadtak vissza ősök s az erkölcsi győzelmet ők aratták. Lelkészekre van szükségünk és ismétlem vannak ilyenek mi közöttünk, kik nemes idealizmussal, olthatlan, nem lankadó szeretettel, erős hittel az isteni jutalom reményében, munkálkodjanak az egyház belső életének emelésén, kik állandóan, szakadatlanul foglalkozzanak hűveik erkölcsi és vallási életével, vigaszt, reményt vivén a megszomorodottaknak s az elesetteknek.

A vallás tanítása az egyházban, a vallásos nevelés

irányzása az iskolában maradjon a lelkész kezében, a világi s épen tudatlan beavatkozás, az egyleti elkülönzés, még a jóakaratu is ront, mert ziláltságra vezet s ha fanatizmussá fajul, — az épp oly veszély a vallásos életre, mint a társadalomra és az egyházra.

Mintha sulyos sohajt hallanék emelkedni, mely azt mondja: lelkészeink szegények és azért erőtlenek; ellenfeleink gazdagok és hatalmasok.

Ismerem e szegénységet és mérlegelni tudom annak következményeit is. Nem is ismerem egyházunknak, különösen világi férfiainknak sürgősebb feladatát, mint ezen a helyzeten segíteni, megvagyok győződve, hogyha lassan és fokozatosan is, segítve is lesz; azonban bizonyos előttem, hogy az anyagi jóllét emelése, nem egy értelmű a vallásos élet és erkölcsiség emelésével. A hivatás lángoló szeretete, mely áldozatra kész; tiszta, puritán erkölcsi élet mely példaadásul szolgálhat, — ebből származik a lelkész ereje, hatalma a lelkek felett.

És ha tovább akarok menni annak a kérdésnek a vizsgálatában, hogy hol keressük a vallástalanság s erkölcsitelenség ellen az orvoslást, hol erősítsük az ev. ref. egyház iránt való ragaszkodás érzetét, azt felelem, hogy *az iskolában*. — Ez is hosszú és kitartó munkát kíván s nem kevesebb áldozatot a tanítói kartól, mint az egyháztagek lelki vezetésére a lelkészekről. Az a tapasztalat, hogy az ev. ref. egyház tagjai könnyen elhagyják egyházukat, sőt azzal együtt nemzetiségüket s hogy az erkölcsiség egyházunk tagjai között is lazul, azt bizonyítja, hogy azok vallásunk elveit, az erkölcsiség fenségét s befolyását az ember társadalmi, családi, egyéni életére s jövőjére, az egyház és a nemzet történeti multját, az ősök küzdelmeit, szenvedéseit, áldozatait, — azt a határozó befolyást, melyet a protestantismus küzdelme a politikai nemzet és az államiság megmentésére gyakorolt, azt a hivatást, a mely a protestáns egyház előtt áll ma is és áll a jövőben is — nem ismerik. — Nekünk egyházunk iránti kötelességünk is, hogy ezt megismertessük, hogy iskoláinkban a protestáns önértéket emeljük és erősítsük. A feladat — ezt megismerni s a gyermeki lélekbe kitörülhetlenül beoltani — tanítóinkra vár.

Az orvoslásnak ez a módja, a miről szóllottam, nem

csudaszerű, sőt lassu és gyümölcsseit hosszú idő múlva érleli; én azonban nem ismerek hatályosabb módot s ismétlem, hogy egyházunk jövőjét első sorban lelkészeink s tanítóink kezében látom letéve.

Ha nem tudnám, hogy lelkészeink és tanítóink e nagy munkában már benne vannak, azt mondanám: fogjanak hozzá, apostoli lelkesültséggel, szeretettel. Szeretettel — mondom — mert csak a szeretet termő, alkotó, mely megtermékenyíti a jövőt.

Minden emberi mű gyorsan elmuló, csak a szeretet alkotásai nem. Az önkény, a hatalom, az önzés, az emberi bűnök emlékei a piramisok, melyeket örök időkre véltek emlékül emelni, már rég-rég halottak, ajkuk zárva, nem szólnak. *Jézus szeretettana s önfeláldozása él s örökkévaló!*

Kérem Uraim! fogadják legbensőbb köszönetemet s jutalmazzanak meg azzal, hogy méltassák szíves figyelmökre elmondott gondolataimat.

E nagyhatásu beszéd után esperes a gyűlést félórára felfüggesztette. Ezen idő alatt az ünnepelt gondnok, a szomszédos »Kisterem«-be kéretett s ment át, a gyűlés tagjainak kíséretében, hol az *egyházmegyei papok nejei* nevében, Csillag Lajos bojti lelkész neje, egy üveg szekrényben elhelyezett diszkötésű »bibliát« nyújtott át, a következő beszéd mellett:

*Méltóságos Gondnok Ur! Evang. reform. egyházunknak
drága kincse!*

E revezetes napon, midőn az egyház élethajójának kormányzásában 25 évét tölti be, mi is megjelentünk, hogy kifejezést adjunk azon tisztelet és szeretetnek, mely Méltóságod iránt él sziveinkben. Fogadja jó kívánatainkat, kik kérjük Istenünket, hogy a Méltóságod életét, családját, hazánk és egyházunk boldogítására még sokáig tartsa meg! E könyvek könyvét, e bibliát fogadja tőlünk emlékül!»

A biblia emlékül adása, látható mély benyomást tett az ünnepeltre. Az üdvözlésre szívélyes szavakkal válaszolt, különösen hangsúlyozván, hogy a protestáns nőnevelés ezután is kiemelkedő feladata leend.

Majd a gyűlés megkezdése után ismét az ünnepelt gondnok emelt szót, kijelentvén, hogy az egyházmegye ajándékát az 540 forintot, ahhoz a sajátjából még 100 forintot téve s élte fogytáig évenként 10 forinttal növelve »a nagyváradai ev. ref. nőnevelő intézet internatusa céljaira bocsája mint alapítványt.«

A közgyűlés gondnoka iránt érzett tiszteletének s olthatatlan szeretetének kifejezésére, a tartott beszédek egész terjedelmükben jegyzőkönyvében megörökíti.

A nagyváradai ev. ref. felsőbb nőnevelő intézet internatusa céljaira átbocsátott 640 forint alapítványt hálás köszönettel elfogadja.

Egyben elhatározza, hogy jegyzőkönyve ezen száma az egyházmegye összes presbytereinek is megküldessék.

56-ik szám. Az egyházak képviselői:

megbízó leveleik alapján igazoltattak.

57-ik szám. Olvastatott az esperes jelentése az egyházmegye népmozgalmi s vallásos erkölcsi állapotáról következőképpen:

Nagytiszteletű s Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Egyházmegyénk életmozzanatairól a f. évi április hó 23-án tartott közgyűlésünk óta a következőket jelenthetem:

1. A lelkészi és tanítói karban halál által Istené legyen a hála! — semmi változás sem történt. Jobb sors reményében, vagy helyzetük kényszerítése folytán változtak:

Április 25. Pósalakán tanító nem vállalkozván, a tanításra *Józsa Gábor* lelkész köteleztetett.

Április 27. Darvason a lemondott s 330 forint nyugdíjjal nyugalomba vonult *Harsányi József* helyett, más nem találkozáván *Háger Miklós* lelkész köteleztetett.

Junius 4. *Pápai István* okleveles volt dancsházai tanító a nagyszántói vegyes iskolába alkalmazásához esperesi beleegyezést nyert.

Junius 4. *Fodor Antal* tanító képezdét végzett ifjunak a csökmői belvegyes iskola tanítóságára, ideiglenes minőségben s a tanítói oklevél megszerzése feltétele alatt engedély adatott.

Julius 26. *Költő Gyula* jeles tanító oklevelet szerzett ifju — ki már a mult évben is helyettes tanítóként jó eredménynyel szolgált — a mezőkeresztesi nagyobbítanító organistaságra megválasztatván, a választás jóváhagyatott.

Julius 27. *Szücs Kálmán* nagykereki-i leánytanító az államsegélylyel fölállított kügy-pusztai uj tanító állomásra pályázati uton megválasztatván, meghívásához esperesi engedély adatott, a választására vonatkozó összes okmányok Biharmegye alispánja által, a vallás- és közoktatásügyi Miniszterhez felterjesztettek.

Augusztus 22. Tiszteletes *Borsos István* volt szalacsi helyettes lelkésznek, nagytt. Csák Máté nagyvárad-olaszi-i lelkész kérésére és oldala mellett, a nagyvárad-i segédlelkészre és vallás tanításra esperesi beleegyezés adatott.

Szeptember 3. Darvason *Peleskei Dániel* volt geszti tanító, pályázati uton a vegyes iskola tanítójául megválasztatván, a választás jóváhagyatott.

2. A törvényszerű egyházlátogatás, a körözsvölgyi körben esperes — s Nagyváradon n. t. Csák Máté tanácsbíró, a többi egyházakban n. t. Sulyok István egyházmegyei jegyző által máj. 25-től jun. 3-áig, a berettyóvölgy-hegyközi körben: n. t. Biró János és Szemes László, — a sárréti körben esperes és n. t. Nádudvari Lajos tanácsbíró által jun. 7-től jun. 16-áig fogاناتosittatván: az egyházakat és belhivatalnokokat mindenütt békességben találta, a sok és nehéz terhek hordozásán kívül, másnemű panasz schol sem emeltetett. A vallásos erkölcsi élet súlyedése nem tapasztaltatott. A hiányok mindenütt pótoltatni ígértettek. A templomba járók és urvacsorával élők száma nem kevesbedett. Az iskolákról, általában a tanügyről külön jelentést terjeszték elő.

3. A nazarénusok és baptisták összes száma 18 egyházból, — Nagyvárad kivételével — 503-nak jelentetett be, tehát a mult évi számnál 583-nál, 80-al kevesebb, hogy e kevesbedés hol és miként történt, sem feljegyezve, sem bejelentve nem volt. Legtöbbsen vannak s imaházuk is van P.-Ujlakon: 95, (mult évben 98); Püspökiben 58, (mult évben 55); Pósalakán 50, (mult évben 46); Szalárdon 50, (mult évben 58); Csatáron 20, (mult évben 25); Biharon 30, (a mult évben is) számuk nem emelkedett.

4. Felekezetenkívülévé egyedül Csökmön váltak ki 22-en. Zsákán is volt mozgalom a tömegesebb kilépésre, de még eddig az nem valósított. E pontnál meg kell jegyezni, hogy az alföldi ugynevezett szociális izgatók, a lázító nyomtatványaikkal Csökmöt és Zsákát közelebb érve, a nagyobb számú munkások között az ámitásban több sikert értek el.

Különben nem lehet csudálkozni azon, hogy az anyagi és lelki szegénységben élő, sem eléggé nem iskolázott, sem templomba nem járó, sem lelkészi gondviselésben nem részesíthető munkás pusztai egyháztagokat, kivált a mostani szűk időben, — a mikor a föld termése mindenben oly csekély, hogy több helyeken a vetőmagot sem adta meg, — a hamis tanok terjesztői erős kísértésben tartják, sőt a csekély egyházi adó megtakarításának kilátásba helyezésével az egyházból kilépésre is tántorítják.

5. Általános elemi csapásnak mondható a legnagyobb részben földje terményéből élő egyházmegyénk egyetemére: a rendkívüli rossz termés, a mi érzékenyen érinti nemcsak az adózó egyháztagokat, de a belhivatalnokokat is, akiknek termésük sem volt s javadalmazásuknak nagyrésze után is jobb időjg várakozni lesznek kénytelenek.

6. A tanító hiány folyvást érezhetőbb, a miről a kimutatást az egyházkerület által leküldött rovatos íven a közgyűlés elé fogom terjeszteni.

Az egyházlátogatás részletesebb adatai:

I. Népmozgalmi adatok:

Anyae gyház van: 42; fiók egyház: 135.

Rendes lelkész van: 43; vallástanár: 1; segédlelkész: 4; tanító: 58.

Lélekszám az anyae gyház. kban fi: 24559, nő: 24623, együtt 49192.

„ „ fiók „ fi: 552, nő: 599, „ 1151.

Léleksz. az anya s fiókegyházakban fi: 25121, nő: 25122, „ 50343.

Több az előző évinél (50082) 261-el.

Születtek száma törvényesen fi: 938, nő: 1013, együtt 2011

„ „ törvénytelenül fi: 114, nő: 136, „ 250

„ „ halva fi: 13, nő: 16, „ 29

Összesen: fi: 1225, nő: 1165, együtt 2290

Az összes szülöttek száma kevesebb a mult évinél (2437) — 147-el.

A szülöttek összes száma 2290, a lélek számnak 50343-nak: $4\cdot54\%$ -a, a mult évben $4\cdot86\%$ volt.

A törvénytelenül szülöttek 250, az összes szülötteknek 2290-nek: $10\cdot90\%$ -a, a mult évben $9\cdot56\%$ volt.

A törvénytelenül szülötteknek legnagyobb százaléka van Nagyváradon: $31\cdot30$, Lessen: $28\cdot57$, és Szalárdon $21\cdot70\%$.

Törvénytelen szülöttek nem voltak: Darvas, Fugyi, H.-K.-Pályi, Pósalaka és P.-Told (5) egyházakban.

A szülöttek legnagyobb százaléka van: F.-Vásárhelyen $11\cdot03$, — Lessen $20\cdot15$ — és K. Nagyréven $8\cdot11\%$.

A szülöttek legkisebb százaléka van: Pósalakán $2\cdot56$, — P.-Toldon $2\cdot76$ és Furtán $3\cdot11\%$.

Meghaltak: fi 881, nő 873, összesen: 1754. Több a mult évinél (1720) 32-vel.

A meghaltak száma a népességnek: $3\cdot48\%$ -a, a mult évben szintén ennyi volt. Öngyilkosok száma fi: 4, nő: 2, együtt: 6. Kevesebb a mult évinél (14) 8-al.

Halottak legnagyobb százaléka van: P.-Ujlakon $6\cdot13$, Darvason $5\cdot17$ és Nagyváradon $5\cdot47\%$.

Halottak legkisebb százaléka van: Pósalakán $1\cdot39$, M.-Telkiben $1\cdot69$, Kis Szántón $1\cdot79$.

Házasultak: tisztán 328 pár, vegyesen 78 pár, együtt 406 pár. Kevesebb a mult évinél (481) 75 párral. Házasult a lélekszámnak $0\cdot80\%$ -a, a mult évben 94% . A vegyes házasságok 78 pár, az összes házasultaknak 406 nak: $19\cdot20\%$ -a.

Áttérések: fi: 12, nő: 7, együtt: 19, kevesebb a mult évinél (23) 4-el.

Kitérték: fi 17, nő 35, együtt: 51, több a mult évinél (26) 25-el. Több a kitérték száma az áttértékénél 32-el. Nagyobb mérvű kitérések voltak: Csökmön 10 fi és 12 nő; Nagyváradon 7 fi és 17 nő.

Tankötelesek 6 12 évig, fi 3288, nő 2898, együtt: 6186. Több a mult évinél (6033) 156 al. Tankötelesek a népességnek (50343) $12\cdot28\%$, a mult évben $12\cdot00\%$ százalék volt. Iskolába járók fi 3088, nő 2807, együtt 5895. Több a mult évinél 38-al. Iskolábajárók a tanköteleseknek: $95\cdot49\%$, a mult évben $95\cdot39\%$ volt.

Iskolát a tanköteles évek előtt elhagyottak: fi 19, nő

32, együtt 51, kevesebb a múlt évinél (79) 28-al. Az összes tanköteleseknek 0·86%-a, a múlt évben 1·30% volt.

Teljesen iskolázatlanok: fi 78, nő 74, együtt 152. Több a múlt évinél 55-el. A tanköteleseknek 2·57%-a, a múlt évben 1·60% volt.

Iskolakötelesek legnagyobb százaléka van P.-Ujlakon 19·80, H. K.-Száldobágyon 18·58 és Kis-Szántón 17·70%.

Iskolakötelesek legkisebb százaléka van Kis-Marjában 9·02, Csökmön 10·54 és H.-K.-Pályiban 10·58%.

Iskolába járók 100%-a van 21 egyházban. Legkisebb %-a van K.-Nagy-Réven 61·30, H.-K.-Száldobágyon 85·50 és Biharon 90·90%.

Tankötelesek 13 – 15 évig: fi 1414, nő 990, együtt 2204. Több a múlt évinél (2094) 30-al. Tankötelesek a népességnek: 4·77%-a, a múlt évben 4·18 volt.

Iskolába járók: fi 1175, nő 752, együtt 1924, több a múlt évinél (1642) 282-vel. Az iskolába járók a tanköteleseknek 80·00%-a, a múlt évben 78·4% volt.

Iskolába nem jár: fi 247, nő 233, együtt 480. Több a múlt évinél 21-el. Az iskolába nem járók a tanköteleseknek 19·90 százaléka, a múlt évben 21·6 százalék volt.

Iskolakötelesek legnagyobb százaléka van: Örvenden 8·10%, K.-Nagy-Réven 7·33 és Fugyiban 7·64%.

Legkisebb százalék van: B.-Szt.-Mártonban 2·78, H.-K.-Pályiban 2·87, Darvason 3·02%.

Iskolába járók 100%-a van 24 egyházban; legkisebb százalék van: J.-Hódoson 45·40, Élesden 51·72 és M.-Kakucson 63·63%.

Ismétlő iskola nincsen: F.-Vásárhely, H.-K.-Ujlak, K.-N.-Rév, M.-Telegd, Siter, Szalárd és Váncsod = 7 egyházban.

Konfirmáltak fi: 464, nő: 470, együtt 934. Több a múlt évinél (903) 31-gyel. Konfirmáltak a népségnek: 1·85%-ka

A lelkek száma több az 1895/6 évinél (50.082) 261-gyel.

Az összes születettek száma kevesebb az 1895/6 évinél (2.437) 147-tel

A meghaltak száma több az 1895/6 évinél . . . (1.721) 33 mal.

A házassultak száma kevesebb az 1895/6 évinél . (481) 75 parral.

Az áttértek " " " " " . . . (23) 4-gyel.

A kitértek " több " " " . . . (26) 25-tel.

A 6 – 12 éves isk. kötelesek száma több az 1895/6

évinél (6.033) 156-tal.

Az iskolabajárók száma több az 1895/6 évinél . . (5.857) 38-czal.

A 12—15 éves isk. kötelesek száma több az 1895/6

évinél (2.094) 310-zel.

Az iskolábajárók száma több az 1895/6 évinél . . (1 642) 282-vel.

A konfirmáltak " " " " " . . (903) 31-gyel.

II. Az egyházak rendezettsége.

1. Az istentisztelet megtartatott vasárnapokon mind a 42 egyházban. Hétköznapiokon mindennap 22 egyházban, — feltételesen, ha egyháztagek voltak jelen: 10 egyházban, — csak bűnbánó heteken: 4 egyházban, — nem tartatott: F.-Vásárhely, Kis-Szántó, K.-Nagy-Rév, N.-Szántó, Nyüved és Pelbárthida = 6 egyházban

Biblia magyarázat tartatott az adventi napokban 35 egyházban, feltételesen, ha t. i. hívek voltak 1 egyházban Mező-Telkiben, nem tartatott K.-Szántó, K.-Nagy Rév, Less, M.Kakucs, N.-Szántó és Váncsod = 6 egyházban.

Kátémagyarázat vasárnap délután tartatott: 36 egyházban, — feltételesen 2 egyházban, — nem tartatott K.-Nagyrev, Less, M.-Kakucs és Váncsod = 4 egyházban.

2. Az istentiszteleten résztvettek szép számmal 23 egyházban, közép számmal 19 egyházban.

3. Urvacsorával éltek szép számmal 22, közép számmal 20 egyházban.

4. A konfirmáció megtartatott mind a 42 egyházban.

5. Visszásházás bejelentetett 11 egyházból: 27.

6. Vadházas volt 33 egyházban: 171.

7. Perselypénz gyűlt a 42 egyházban 791 frt 28 kr. Több a múlt évinél (728 frt 51 kr.) 62 frt 77 krral.

8. Szegény alap van 33 egyházban — 2974 frttal, nincsen 9 egyházban.

9. Anyakönyvek és más jegyzőkönyvek rendben találattak 41 egyházban. Kisjenőben az egyháztanácsnak a jegyzőkönyvek rendbentartására utasítás adatott.

10. Az egyházak ingatlanai telekkönyvileg rendben vannak 34 egyházban, 8 egyházban a bekebelezés munkája vagy folyamatban van, vagy a telekkönyvi betétek szerkesztésére várnak.

11. Az egyháztanács teljes számu mind a 42 egyházban. Határozatai lehetőleg végrehajthatnak.

12. Az egyházak jövedelmei rendesen befolynak 24 egyházban, későn és későbbi években 18 egyházban.

13. A belhivatalnokok rendszeren kielégítettnek 31 egyházban, rendetlenül, vagy másik évben 11 egyházban.

14. A termény egyházi adó jóminőségű 15 egyházban, közepszerű 18 egyházban, rossz: Hegyköz-Ujlakon 1 egyházban; pénzül fizetik a terményt 8 egyházban.

15. A terményadót súly szerint vagy pénzül fizetik 22 egyházban, házanként szedik 20 egyházban.

III. Az egyházak anyagi helyzete.

1. *A gondnoki számadások* a visitatio – mint számvevő szék által, megvizsgáltattak s rendben találtattak 35 egyházban, — 7 egyházban pedig u. m. Pósalakán, P.-Ujlakon, M.-Kakucson, K.-Nagyréven, Kisjenőben, F.-Vásárhelyen és Püspökiben részint még készen, részint felszerelve nem lévén, a lelkész urak utasítottak, a számadásoknak az egyházmegyei számvevőszék elnökéhez, 60 nap alatt beküldésére.

2. *Tőke pénze* és alapítványa van 37 egyháznak: 58.953 frt 83 kr. Kevesebb mint a múlt évben (69.391 frt 67 kr.) 10.447 frt 74 krral.

3. *Adóssága van* 30 egyháznak: 69.174 frt 71 kr. Kevesebb mint a múlt évben 4943 frt 94 krral. Az adósságból 40.000 frt a nagyváradi, 13.150 frt pedig a csökmői egyházaké.

4. *Országos adóhátralék* volt Lessen 16 frt, de azt már az utasítás szerint befizette.

5. *Nagyobb hátralékok* voltak lelkészek részére 12 egyházban = 74 mázsa termény és 842 frt Tanítók részére: 11 egyházban: 58 mázsa termény és 939 forint, a melyeknek alkalmas időben leendő behajtására utasítás adatott.

6. *Takarékmagtár* van 30 egyházbau: 2612 mázsa termény. Több a múlt évinél 188 mázsával, magtári pénz 15 egyházban: 2648 frt 03 krajczár. Több a múlt évinél 818 frt 03 krral.

7. *Épületek állapota.* *Templom:* jó 34, türhető, vagy javítás alatt 8, rossz 1 Kisjenőben. *Lelkészlak:* jó 36, türhető 4, rossz 3: Fugyi, Pelbárthida és M.-Kakucs egyházakban. *Tanítói-lak:* jó 50, türhető 8, bérbeadva 3, rossz 3: Kisjenőben, Pósalakán és Szalárdon a leányiskola.

8. Új építkezések és javítások története:

Ártándon melléképületek javítására kiadatott	212	frt	—	kr.
B.-Szentmártonban melléképületek javítására kiadatott	129	"	22	"
Darvason az iskola új padokkal ellátatott, más épületek javítottak	180	"	95	"
Fugyiban a lelkész-lak javítatott	44	"	72	"
Furtán 3 új harang öntetett	1100	"	—	"
H.-K.-Kovácsiban iskolára téli ablakok készítették .	19	"	95	"
H.-K.-Száldobágyon templom és iskola javítatott . .	27	"	50	"
H. K.-Ujlakon épületek javítottak	110	"	55	"
K.-Nagyréven lelkészlak javítottak	90	"	15	"
Lessen az iskolaépület átalakítatott	836	"	80	"
N.-Kerekiben fiúiskola új padokkal ellátatott, épületek javítottak	267	"	—	"
N.-Szántón iskola kipadoztatott s javítottak	80	"	37	"
Pap-Tamásiban új orgona építettett s javítások tétettek	1046	"	08	"
B.-Püspökiben „ezredévi emlékre“ újharang öntetett, 2 régi szereltetett	2250	"	—	"
Szalárdon épületek javítottak	82	"	52	"
Szentjánoson templom, lelkészlak és iskolák javítottak	108	"	45	"

16 egyházban összesen: 6586 frt 26 kr.

9. Biztosít mind a 42 egyház összesen 379.940 frt
15 kr. értéket = 807 forint 87 krajczár évenkénti díj
fizetéssel.

IV. Kegyes adományok.

Ártándon: Sábi János emlékére 1 frt, Tolvaj Zsuzsánna emlékére 2 frt, Z. Nagy Zsuzsánna emlékére 2 frt, mind a hagyatéki pénztárba	5	frt	—	kr.
B.-Szentmártonban: Urasztali kenyérre és borra több- ben 12 frt, a község iskolakönyvtári alapra 10 frt, egy zsidó 5 frt	27	"	—	"
Biharon: a konfirmándusok urasztali teritőre 9 frt 80 kr, Oláh István 3 frt, Méhes István 1 frt, az Ur- asztalához kenyérre és borra többben 36 frt . . .	49	"	80	"
Borson: Többben	18	"	—	"
Bojton: S. Okos István hagyott 20 frt, Pető Zsuzsánna 5 frt, urasztali kenyérre s borra többben 5 frt . .	30	"	—	"
Csatáron: Többben	14	"	59	"
Csőkmön: A hagyatéki pénztár javára többben 52 frt 40 kr, orgona alapra a kölcsönsegély egyesület 46 forint 28 krajczár	98	"	62	"
Darvason: Urvacsorához kenyeret és bort többben 6 frt értékben, az iskolai könyvtárnak Sütő József tur- kevei tanító és Szabó Istvánné könyveket 22 frt értékben	28	"	—	"

Átvitel: 271 frt 01 kr.

Áthozat: 271 frt 01 kr.

Élesden: Orgona alapra néhai Domján Sándor 10 frt, Kulcsár Gáspár 2 frt, Kulcsár József 1 frt, urasz- tali kenyérre s borra többen 6 frt, magtár részére többen 19 forint értékű terményt	38	"	—	"
Furtán: Többen hagyományoztak 53 frtot, urasztali ke- nyérre s borra többen 16 frt	69	"	—	"
H.-K.-Kovácsibau: Urasztali kenyérre s borra többen .	10	"	—	"
H.-K.-Pályiban: Templom s toronytető alapra a község	165	"	—	"
H.-Szaldobágyon: Urasztalához többen 16 forint, özv. Szabó Sándorné utódai 5 frt, Kovács István s neje utódai 4 frt	25	"	—	"
H.-K.-Ujlakon: A képviselő testület templom adósság és egyházi szükségre 1035 frt, D. Petri János 1 frt, özv Petri Lajosné 1 frt, Kanyarucz Józsefné hagyományozott 5 frt	1042	"	—	"
Kisjenőben: Az urasztalára, egy díszes terítőre S. ilágyi Lajosné Szatmári Juliánna	7	"	—	"
K.-Nagyréven: Tűzkárosultak részére többfelől gyűjt 853 frt 51 kr, néhai Juricskay Mór örvendi r. kath. földbirtokos iskolai alapra 500 frt, templom és to- rony építésre többen 275 frt	1628	"	51	"
Lessen: Többen	13	"	20	"
M.-Keresztesen: Többen 38 frt, szegény gyermekek fel- ruházására Ertsey Dezső 10 frt, takarékpénztár 30 forint	78	"	—	"
M.-Telegden: Urasztali kenyérre s borra többen 15 frt, néhai Sós Ferenczné hagyományozott 5 frt, torony- órára többen 20 frt 25 kr	40	"	25	"
M.-Telkiben: Urasztali kenyérre s borra többen 3 frt, ingyen iskoláztatásra Medve Károly r. kath. malom- mester 2 frt	5	"	—	"
N.-Kerekiben: Báró Königswarter Herman az iskolások ezredévi ünnepélyére 100 frt, Szabó Károly lelkész a hagyatéki pénztárnak 5 frt, a konfirmándusok- nak bibliára 4 frt	119	"	—	"
N.-Szántón: Báró Königswarter Herman az iskolások ezredévi ünnepélyére 100 frt, urasztalához Balog Sándor és neje Szőke Zsuzsánna 3 frt 50 kr, egy urasztali terítékre K. Nagy Józsefné 2 frt . . .	105	"	50	"
Nagyváradon: Több jótékony czélokra többen . . .	728	"	37	"
Nyüveden: K. Széles Károly és neje Szalai Katalin, a kügyi pusztán felállítandó iskola és tanítói lak helyeül 618 □ öl telket adtak 250 frt értékben, Rigó Ferencz az egyházi szegény alapra 1 frt .	251	"	—	"

Átvitel: 4595 frt 84 kr.

Áthozat: 4595 frt 84 kr.

Örvénden: Néhai Juricskay Mór r. kath. földbirtokos iskolai alapra 500 frt, az iskola udvar kibővítéséhez Beöthy Atilla r. kath. földbirtokos ur egy telekrészt 60 frt értékben, urvacsorához bort egész éven át Juricskay Dezső 10 frt értékben	570	"	—	"
Paptamásiban: Orgona alapra többen	59	"	41	"
Palbárhidán: Bihari Zsigmond és Zagyva Gyula lelkész egy piros bársony szószékterítőre 30 frt, tek. Zathureczky Albert torony alapra 15 frt	45	"	—	"
Pósalakán: Urasztalához kenyérre s borra többen	4	"	—	"
Pusztá-Toldon: V. Balogh Mihályné az egyház közszükségletére hagyott	50	"	—	"
Pusztá-Ujlakon: Bódizs Károly gondnok az egyháznak adott	17	"	54	"
Püspökiben: Cziha Venczelné	20	"	—	"
Síterben: Az egyház közszüksége fedezésére többen	26	"	—	"
Szentjánoson: Tanítói földvétel alapra többen 38 frt, orgona alapra 2 frt, millenniumi párbér váltság alapra Szemes László lelkész 10 frt	50	"	—	"
Zsákán: Néhai Takács Mihály 10 frt, néh. Rab István 2 frt, az Urasztalához kenyeret adtak V. Duró Mihályné, Szücs Józsefné, Szücs Jánosné, özv. Takács Mihályné, Veres Istvánné, Gál Imréné, 6 frt értékben, bort gróf Rhédey Gábor két ízben 8 frt 80 kr értékben	26	"	80	"
Jakó-Hodoson: Többen 9 frt, ezredévi perselypénz 35 frt 98 kr	44	"	98	"
35 egyházban összesen:	5509	frt	57	kr.

Eljárásaim s tett intézkedéseim tudomásul vételét s jóváhagyását — továbbá Pápai István nagy-szántói, Költő Gyula mező-keresztési és Peleskey Dániel darvasi tanítók megerősítését kérve tisztelettel vagyok.

Nagy-Kerekiben, 1897. szept. 9.

Szabó Károly,
esperes.

A szokott körültekintő gondossággal szerkesztett jelentést a közgyűlés magáévá teszi és egész terjedelmében jegyzőkönyvébe veszi; annak külön intézkedést igénylő pontjaira pedig a következő számokban foglalja határozatait.

58. szám. Pápai István okleveles tanítónak a nagyszántói vegyes iskola tanítói állás elfoglalására adott esperesi engedélyt,

a közgyűlés megerősíti, Pápai István tanítót az egyházmegye kebelébe felveszi s egyuttal úgy őt, mint a választó nagyszántói egyházat utasítja, a szokásos 2—2 forint változási s bekebelezése díjnak a közpénztárba leendő befizetésére.

59. szám Költő Gyula jeles oklevéllel bíró s. tanítónak a m.-keresztesi kántor-organista nagy fitanítói állás elfoglalására adott esperesi engedélyt,

a közgyűlés megerősíti, Költő Gyulát az egyházmegye kebelébe felveszi s egyuttal utasítja mind őt, mind a választó egyházat a szokásos 2—2 forint változási és bekebelezési díjnak a közpénztárba leendő befizetésére.

60. szám. Peleskey Dániel tanítónak, a darvasi vegyes iskolánál kántortanítói állás elfoglalására adott esperesi beleegyezést,

a közgyűlés megerősíti, Peleskey Dánielt az egyházmegye kebelébe felveszi s egyuttal utasítja úgy őt, mint a választó egyházat a szokásos 2—2 forint bekebelezési és változási díjnak a közpénztárba leendő befizetésére

61. szám. Borsos István szalacsi volt helyettes lelkésznek Csák Máté nagyváradai lelkész mellé segédlelkészül s egyszersmind a nagyváradai községi iskolákban a vallástanárul alkalmazására adott esperesi engedélyt

a közgyűlés megerősíti; Borsos István s. lelkészt az egyházmegye kebelébe felveszi, egyszersmind utasítja főnökét a szokásos 2 frt bekebelezési díjnak közpénztárba leendő befizetésére.

62. szám. Az esperesi jelentésből arról értesülvén az egyházmegyei közgyűlés, hogy a kisjenői egyházközség temploma nagymérvű javítást igénylő elhanyagolt állapotban van:

Felhívja a kisjenői egyház előljáróit, hogy a következő közgyűléshez kimerítő jelentést terjesszen fel a templom állapotáról s egyszersmind arról is, hogy minő intézkedéseket szándékozik fogyanatosítani a templom jókarba helyezésére nézve.

63. szám. Olvastatott a tanügyi bizottság elnökének jelentése, az egyházmegye 1896/97-ik iskolai évre vonatkozó tanügyi állapotáról.

Nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei Közgyűlés!

Az egyházmegye tanügyi állapotára vonatkozó jelentésemet a körüi iskolalátogatók által beterjesztett jelentések és egyházlátogatási tapasztalások alapján az 1896/97-ik iskolai évről a következőkben van szerencsém előterjeszteni:

A tanügyi helyzet általában kielégítőnek mondható. Az egyházak előljárói általában, az iskolákat a kor színvonalára emelni, — korlátolt anyagi erejük mellett is felszerelni, az indokolatlan mulasztásokat megszüntetni törekeshnek; és e törekvésekben, első sorban hathatós segítő társakul állanak, az egyházak előljárói mellett az ügybuzgó, hivatásukat átérző tanítók, a kik teljes odaadással szentelik oda idejüket a tanítás szent ügyének. Ezt igazolják a sok jó mellett a következő jelesen vezetett iskolák: *a m.-keresztesi* nagy- és kis fi, nagy- és kis leány, — *a csökmői* nagy fi, nagy leány és külvegyes, — *borsi* fi, — *ártándi* vegyes, — *csatári* fi, — *tamási* fi, — *kismarjai* nagyleány és a *püspöki-i* nagy leányiskolák.

Sajnos azonban, vannak hiányok, fogyatkozások, — sőt vétkes mulasztások is, melyeknek elenyésztetése a nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek bizonyára egyik legfőbb teendője leend.

Némely helyeken, mint pl. Zsákán, Kis-Szántón, H.-K.-Ujlakon az iskolák egy-egy tanító vezetése alatt tultömöttek s ez a körülmény míg egyrésről az iskolás gyermekek egészségügyét veszélyezteti, másrésről a tanítás eredményét is nagyon kérdésessé teszi.

Más helyeken az iskola épületek nagyon rozzantak, a czélnak nem megfelelők s így akadályozólag hatnak a jó

iskolázás elérésére. Ilyenek a *bojti* fi, *pósalakai* vegyes és *szalárdi* leányiskolák.

Más helyen ismét az előljárók és tanerők nem járnak el olyan lelkiismeretes odaadással, mely a kedvező eredményt biztosítaná, nem csak, hanem a tanerők közönyösségemiatt féltő, hogy féltett kincsünk egyházközségünk is azon helyeken felbomlásnak indul. Így pl. Pósalakán 70 iskolás közül csak 23 járt fel, s ezek is alig részesültek oktatásban, Köröznagyréven pedig 80 év. ref. gyermek mind a vallásból, mind az éneklésből csekély eredményt tudott felmutatni, sőt azoknak még templomba járásáról sem történik gondoskodás. Továbbá Siterben a leánytanító s a fugyivásárhelyi lelkész tanító alig tudtak valami eredményt felmutatni.

Ezzel kapcsolatban nem lehet említés nélkül hagyni azt a vétkes közönyösséget, melyet sok helyen a roppant mérvben felszaporodó igazolatlan mulasztásokkal szemben tanusítanak. Ha az iskolás gyermekek e roppant mérvű igazolatlan mulasztásai okát a polgári hatóság lanyha eljárásában kereshetjük is, de nagy mérvű felelősség terheli e tekintetben az egyházi előljáró s illetve az itt érdekelt lelkész és tanító urakat is, — mivelhogy nem tehető fel, miszerint ha az egyházi előljárók komolyan akarják s a polgári közigazgatási felsőbb hatóságoknál lelkiismeretesen szorgalmazzák az ügyet, kedvező eredmény ne kísérné törekvéseiket.

Ilyen nagymérvű igazolatlan mulasztások vannak kitüntetve Váncsodról (14.149), B.-Szentmártonból (1597), Bojtról (2861), Furtáról (2668), Csökmőről, H.-K.-Ujlakról (3985), Siterből (4220), P.-Tamásiból, Szalárdról.

Mindezek a hiányok, fogyatkozások és vétkes mulasztások gyökeres orvoslást követelnek.

Az egyházmegyei közgyűlés az iskolai jó rendtartás érdekében, kötelezővé tette az iskola fentartó egyházközségekre nézve a felvételi, osztályzási és mulasztási naplók beszerzését. Az egyházmegyének e határozata azonban ugyyszólván sehol sem hajtatott végre.

Szükségesnek látom továbbá az egyházmegye intézkedését kikérni arra is, hogy az egyházak előljárói utasítsanak, az iskolás gyermekeknek, mindenütt a helyiviszonyok

szerinti módok és eszközök igénybevételével, a legszükségesebb tankönyvekkel idejében ellátására.

A dékáni látogatás munkájának alaposabbá tétele végett s kiváltképpen azért is, hogy a kötelezett tananyag feldolgozásáról, az egyes iskola csoportoknál teljesebb meggyőződést nyerhessenek, szükségesnek látom, hogy a tanítók által előmutatni szokott tantárgy jegyzékben, a tananyag kellő részletességgel megnevezve, elsorolva legyen; s ezzel kapcsolatban azt is, hogy a gyermekek írása a II-ik osztálytól kezdve lehetőleg az év elejéről és utóljáról együtt bemutattassék.

Ezek előre bocsátása után van szerencsém a tanügyi statisztikát előterjeszteni a következőkben:

1. Az egyházmegye 42 egyházközségében van 58 elemi iskola. Ez iskolákban két lelkésztanító és 56 rendes tanító működik. A tanítók közül kibocsátványa van kettőnek, igazolványa 14 nek, tanítói oklevele 40-nek, lelkészi képesítvénye kettőnek. Van ezen kívül az egyházmegye területén 7 állami (Mező-Telegd, Kisjenő, Fugyi, Fugyi-Vásárhely, Körözs-Nagyrév, Magyar-Kakucs és Less) és 3 községi iskola (Nagy-Váradon, Hodoson és Élesden a leányiskola.)

2. Az egyházmegye területén van 6—12 éves iskola-köteles fi 3288, leány 2898, együtt 6186. Ezek közül iskolába jár fiu 3088, leány 2807, együtt 5895. Nem jár iskolába fiu 200, leány 91, együtt 291. Az iskolába járók mulasztottak az év folyamán igazolatlanul 72753 félnapot, igazolás nélkül 45735 félnapot. Az igazolatlan mulasztások után büntetés-pénzül bekellett volna jönni az iskola pénztárakba 175 forintnak Befolyt pedig csak 18 frt 50 kr. Ez a rovat különben a jelentő izekben nincsen is mindenütt betöltve.

I. Az iskolák állapota.

Jók: a m.-keresztesi nagyfi, kisfi, nagyleány, kisleány, váncsodi fi és leány, szentmártoni vegyes, bojti leány, darvasi vegyes, zsákai fi, furtai fi, csökmői nagyfi, belvegyes, külvegyes, ártándi vegyes, szentjánosi fi, leány, kis-szántói vegyes, nagykereki-i fi, leány, püspöki-i nagyfi, kisfi, nagyleány, kisleány, bihari nagyfi, nagyleány, kis vegyes, száldobágyi vegyes, pályi-i vegyes, h.-k.-ujlaki vegyes, csatári fi, leány,

tamási fi, leány, pelbárthidai vegyes, kismarjai nagyfi, nagyleány, kisvegyes, mezőtelki-i vegyes, élesdi fi, örvendi vegyes iskolák.

Türhetők: p.-toldi vegyes, zsákai leány, furtai leány, csökmői nagy leány, belvegyes, borsi fi- és leány, h. k.-kovácsi-i vegyes, nyüvedi vegyes, szalárdi fi- és leány, p.-ujlaki vegyes, pósalakai vegyes iskolák.

Rosszak: a bojti fi-, nagyszántói vegyes iskolák.

II. Az iskolák felszerelése.

Hiányos: a csatári leány, siteri fi- és leány, kismarjai nagy fi-, nagy leány és kis vegyes, szalárdi leány, p.-ujlaki vegyes, mezőtelki-i vegyes, pósalakai vegyes iskolák felszerelése.

Rosz: a borsi leányiskola felszerelése.

A többi iskolákban a felszerelés *kellő*.

III. Az iskolák belállapota.

Kitűnő: a darvasi vegyes iskola.

E'legendő: a p.-ujlaki vegyes, p.-toldi vegyes, furtai fi, leány, borsi leány, nagyszántói vegyes, siteri fi, tamási fi-iskola.

Alig elegendő: a bojti fi és leányiskola.

Rosz: a váncsodi fi, leány, b.-szentmártoni vegyes, siteri leány, szalárdi fi, pósalakai vegyes iskola.

A többi iskola belállapota: *jó*.

IV. Szellemi állapot.

Jeles: a mezőkeresztesi nagyfi, kisfi, nagy leány, kis leányiskola, a csökmői nagyfi, nagyleány és külvegyes, a borsi fi, ártándi vegyes, csatári fi, tamási fi, kismarjai nagyleány, püspöki-i nagyleány iskola.

Elegendő: a b.-szentmárton vegyes, bojti leány, p.-toldi vegyes, darvasi vegyes, furtai leány, csökmői III. ik osztály és belvegyes, borsi leány, nagyszántói vegyes, bihari nagyfi, száldobágyi vegyes, pályi-i vegyes, tamási leány, pelbárthidai vegyes, kismarjai kisvegyes, szalárdi fi, pósalakai vegyes, a váncsodi leány, bojti fi, p.-ujlaki vegyes iskola.

Alig elegendő: a siteri leányiskola.

A többi iskolák szellemi állapota *jó*.

Az állami és községi iskolákban a vallástanítás *jeles*:

a mezőtelegdi állami és nagyváradai községi iskolákban. *Jó*: a kisjenői állami iskolában *Elegendő*: a jákóhodosi községi fi és leány, a magyarkakucsi állami iskolában. *Alig elegendő*: a köröznagyrévi és fugyivásárhelyi állami iskolákban.

Fugyiban az iskola járvány miatt szünetelt.

Lessen a gyermekek nem lévén iskolában fent, az eredmény nem volt megvizsgálható.

A fentebbiek alapján a nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlés intézkedéseit a következőkben kérem:

1. Az egy tanítók vezetése alatt Zsákán, Kis-Szántón és H.-K.-Ujlakon tultömött iskolák másik tanerővel és tanteremmel ellátására.

2. A bojti, pósalaki vegyes és szalárdi leányiskola épületek megnagyobbitására, annyival is inkább, mert ez utóbbinak a megnagyobbitására, vagy más alkalmasabb helyen újból építésére, már a kir. Tanfelügyelőség is felhívott.

3. K.-Nagyréven az iskolás növendékeknek templomba járatására s kivált az éneklésben nagyobb eredményű taníttatására, Siterben a leánytanítónak sikeresebb működésre felhívásra.

4. A nagymérvű mulasztások meggátlására, e tekintetben az egyházmegyei és vármegyei vonatkozó szabályoknak megtartása végett: Váncsod, B.-Szt.-Márton, Bojt, Furta, Csökmő, H.-K.-Ujlak, P. Tamási, Siter és szalárdi egyházak iskolaszéki elnökeinek felhívására.

5. Általában minden egyházban a felvételi, osztályozási és mulasztási naplok megvételére s e célból a Várnay L. Szeged mulasztási naplója ajánlására.

6. A tantárgyaknak a tantárgy jegyzékben minél részletesebb megneveztetésére.

Teljes tisztelettel vagyok

Nagykerekiben, 1897. szeptember 5.

Szabó Károly,

tanügyi bizottsági elnök.

Kapcsolatban van a tanügyi bizottság 1896. szept. hó 6-án Nagyváradon tartott gyűlésének jegyzőkönyve.

A közgyűlés a nagy gonddal szerkesztett jelentést egész terjedelmében jegyzőkönyvbe veszi; annak külön intézkedést igénylő részeire, valamint a tanügyi bizottság által

felterjesztett javaslatokra a következő számokban foglalja össze határozatát.

64. szám. A mennyiben a zsákai, kisszántói és h.-k.-ujlaki egyházak által fentartott iskolák annyira tultömöttek, hogy azokban nemcsak a tanítás eredménye válik ez által kérdésessé, hanem az iskolás gyermekek egészségügye is veszélyeztetik,

a közgyűlés felhívja a nevezett egyházak előjáróit, hogy akár saját közönségük áldozatkészségének felköltésével, akár a község vagy állam segítségének megnyerésével, egy-egy újabb tanerő beállítása által, iskoláik tultömöttségét megszüntetni igyekezzenek s e tekintetben tett, vagy teendő eljárásukról a legközelebbi közgyűléshez jelentsenek.

65. szám. A bojti egyház fiiskolája, a pósalaki egyház vegyes iskolája és a szalárdi egyház leányiskolája, az iskolába járó gyermekek létszámához mérten nagyon kicsiny, e mellett a szalárdi egyház leányiskolája még alkalmatlan helyen is lévén,

a közgyűlés utasítja a nevezett egyházak előjáróit, hogy iskoláik kibővítéséről, — s illetve a szalárdi egyház előjáróit, hogy amennyiben anyagi körülményei engedik, leányiskolájának alkalmasabb téren elhelyezéséről minél rövidebb idő alatt gondoskodjanak s intézkedéseik eredményéről a legközelebbi közgyűléshez jelentsenek.

66. szám. A tanügyi bizottsági elnök jelentéséből kifolyólag:

a közgyűlés utasítja és elkötelezi a k.-n.-révi missiókör lelkészét, hogy a k.-n.-révi iskolás gyermekek templomba járatásáról s különösen azoknak az egyházi énekekben sikeres oktatásáról gondoskodjék, hogy a jövő dékáni látogatás már kedvezőbb relatiót adhasson.

67. szám. Ugyancsak a tanügyi bizottság elnöke jelentéséből kifolyólag:

utasítja és kötelezi a közgyűlés a siteri egyház által alkalmazott leánytanítót az odaadóbb, lelkiismeretesebb munkálkodása, mivel hogy ismételt hanyagsága esetén, fegyelmi vizsgálat terhét fogja magára venni.

68. szám. A nagymérvű igazolatlan iskolamulasztások meggátolása és elenyésztetése végett:

utasítja a közgyűlés általában az egyházközségeket, különösen pedig: a váncsodi, b.-szentmártoni, bojti, furtai, csökmői, h.-k.-ujlaki, p.-tamási-i, siteri és szalárdi egyházak előjáróit, hogy az idevonatkozó egyházmegyei és vármegyei szabályrendeleteknek, hatáskörükben érvényt szerezni igyekezzenek. Sikertelenség esetén, az okok felsorolásával az esperesi hivatalhoz haladéktalanul jelentést tegyenek s az esperesi hivatal egyházmegyei gondnok ur útján, a vármegyei közigazgatási főhatóságnál fogja megtenni a szükségessé válандó lépéseket

69. szám. Az iskolai jó rendtartás és egyöntetűség érdekében:

utasítja a közgyűlés a kebelbeli egyházak presbyteriumait, illetve iskolaszékeit, hogy felvételi, osztályzati és mulasztási naplókat szerezzenek be s azokat a dékáni látogatásnak időszerint mutassák be Egyben ajánlja idevonatkozólag Várnai L. szegedi könyvkereskedő czég, alkalmasnak látszó kiadványait.

70. szám. A csökmői iskolalátogatói kör világi tagja Eröss Mihály, megbízatásáról lemondván:

a közgyűlés midőn e lemondást elfogadja — helyének betöltésére Csapó Dezső darvasi birtokost s egyháztagot kéri fel.

71. szám. A tanügyi bizottság Váradon, 1897. évi szeptember 6-án tartott gyűléséből 13. sz. a. ajánlja approbáltatás végett Vincze Józsefnek az elemi iskola II-ik osztálya számára írott olvasókönyvét.

A közgyűlés Vincze József olvasókönyvét, a tanügyi bizottság javaslatának elfogadásával, ajánlja a főtiszteletű egyházkerület pártoló figyelmébe.

72. szám. A tanügyi bizottság Nagyváradon 1897. szeptember 6-án tartott gyűléséből 14. sz. a. javaslatba hozza az elemi iskolákban tartatni szokott félévi vizsgálatok beszüntetését.

A közgyűlés a felhozott indokoknál fogva a kebelbeli egyházak elemi iskoláiban a félévi nyilvános vizsgálatok tartását a jövőre nézve beszünteti.

73. szám. A tanügyi bizottság N.-Váradon f. évi szept. 6-án tartott gyűléséből 15. sz. a. javaslatba hozza, hogy az egyházmegyei közgyűlés által kerestessék meg, a biharmegyei népnevelési egyesület az iránt, hogy az eddig az egyházmegye területén levő iskoláink számára, külön-külön megkeresés útján tett tanszer ajándékok helyett — elszámolás mellett egy bizonyos értékű tanszer-gyűjteményt bocsásson évenként az egyházmegyei tanügyi bizottság rendelkezésére s az eképen nyerendő tanszereket az egyházmegyei tanügyi bizottság a dékáni körök meghallgatásával, a mutatkozó szükség szerint ossza el az iskolák között.

A közgyűlés elvben helyesli ugyan a tanügyi bizottság javaslatát, mivel azonban a biharmegyei népnevelési egyesület hozzájárulását e javaslathoz nem reményelheti, határozattá emeli azt, hogy a tanszerekért folyamodó egyes egyházak, a népnevelési egyesület igazgatóságához czimezett kérvényeiket terjesszék be elbírálás végett a tanügyi bizottsághoz, honnan annak elnöke fogja a kérvényeket illetékes helyökre eljuttatni és belátása szerint ajánlattal ellátni; a tanügyi bizottság pedig felhívatik, hogy a szegényebb egyházakat a folyamodásra figyelmeztesse. A tanügyi-bizottság elnöke e számnak, a kebelbeli iskola székekkel közlésére felkéretik.

74. szám. Olvastatott a számvevőszék elnökének jelentése, a kebelbeli egyházak 1896/97-ik évi gondnoki és

egyéb számadásainak megvizsgálásáról, mely szerint a legtöbb egyház számadásai rendben találtattak s a számadó gondnokok a szokásos fentartások mellett felmentedőknek javasoltattak. Pósalaka, P.-Ujlak, M.-Kakucs, K.-Nagyrev, K.-Jenő és F.-Vásárhely egyházközségek számadásai azonban, részint azok rendszertelen kiállítása, részint az igazoló okmányok hiánya miatt, véglegesen elbírálhatók nem voltak, miért is azok a hiányok pótlása végett az egyházközségekhez visszaküldendő. Egyben jeleztetik, miszerint a b.-pü. pöki-i egyház előjárósága számadásának beterjesztésére haladékat kér.

A közgyűlés azon gondnokoknak és számadóknak, kiknek számadásaik rendben találtattak az 1896/97-ik évről, a szokásos fentartások mellett a felmentvényt megadja.

B.-Püspöki egyházközségnek számadása beterjesztésére a f. évi október 31-kéig haladékat ad.

1. A pósalakai egyház előjáróságát utasítja, hogy teljesen átérthető, tételenként okmányolt s eszeresileg is megerősített költségelőirányzattal ellátandó számadását a számvevőszék elnökéhez újból terjessze fel.

2. P.-Ujlak egyház előjáróságának jelen rendszertelen gondnoki számadása visszaküldése mellett meghagyatik, hogy megerősített költségelőirányzattal s teljes okmányfelszereléssel ellátott számadást, nem pedig napló kivonatot terjesszen be a számvevőszék elnökéhez.

3. M.-Kakucs számadásának okmányokkal ellátására s újból beterjesztésére utasítatik.

4. K.-Nagyrev gondnoki számadásának okmányolására s újból felterjesztésére utasítatik.

Felhivatik egyszersmind az egyház előjárósága, hogy a templom és lelkészlak építéséről vezetett számadás bevételi tételeit okmányokkal szerelje fel, annyival inkább, mert erre már a 48—1897. sz. egyházmegyei

határozattal is utasítva lett. És minthogy a most beterjesztett számadásokból s felülvizsgálati jegyzőkönyvből az tűnik ki, hogy a templom építésénél, a vállalkozó nem alkalmazkodott az elfogadott tervezethez, — de sőt az is kitűnik, hogy a templom egyes részei felületesen és így az egyházra esetleg tetemes károsodást előidézhető módon készítették — adjon kimerítő jelentést az egyház előjárósága arról, hogy a hibás építkezések helyre hozattak-e? s valyon a számadás és költségvetés keretein belül, vagy pedig munka díjak levonásában nyertek-e azok elintézést? és hogy az épületek végleges átvétele megtörtént-e.

5. Fugyi-Vásárhely egyházi előjáróit utasítja a közgyűlés, hogy esperesileg megerősített költségeloirányzattal s minden szükséges okmányokkal felszerelten rendszeres gondnoki számadást terjesszen be a számvevőszék elnökéhez.

75. szám. Az egyetemes lelkészi értekezlet Nagyváradon 1897. szept. 9-én tartott tanácskozásából szives figyelembevétel s a tiszántuli egyházkerületi egyházi értekezlet nemes inteniói iránt ádozatkész érdeklődésnek az egyházmegye világi tagjainál felköltése és erősbbítése végett, beterjeszti a jelzett értekezletnek Szatmáron a f. év és hó 21-én tartandó gyűlésére kibocsátott körlevelét és meghívóját.

A közgyűlés a körlevelet tudomásul veszi s a tiszántuli egyházkerület egyházi értekezletén való megjelenésre, mennyiben magán és hivatalos ügyeik megengedhetővé teszik: világi tagjait felhívja.

76. szám. Egyházmegyei ügyész jelenti, hogy a Jám-bor Mihály hagyatéki ügyében, a végrendeleti indézkedéseket megtámadó oldalági örököseknek perre utasítása, a debreczeni kir. járásbiróságnak 19180 — 1897. P. számú végzése által megtörtént, a perre menő felekre nézve a kereset beadásának határideje a napokban lejár és ha addig kereset

be nem adatik, a hagyaték birói átadása meg fog történni.

Ügyész jelentését a közgyűlés tudomásul veszi.

77. szám. Esperes tudomásvétel végett beterjeszti a konvent által megrendelt tanítóhiányt s némely egyházközségekben elodázhatlanná vált, de az egyházközségek szegénysége miatt nem létesíthető elemi tanintézetek számát feltüntető kimutatást.

Tudomásul szolgál.

78. szám. Olvastatott a 16 és 21—1897. sz. egyházmegyei határozatra kiküldött bizottság jelentése a kisjenői ügyekben.

A kisjenői ev. ref. egyháztanácsnak, egyházközségi közgyűlésileg jóváhagyott azon intézkedése, hogy a kisjenői ev. ref. egyház tulajdonát képező, 218. sz. tjkvben foglalt, 157. számú iskolai épületet és beltelket állami iskolai célra az államnak tulajdonjogba átadja, oly feltétel alatt, hogy az állami iskolában tanítóul mindenkor az ev. ref. énekvezéri és énektanítási teendőket teljesítő ev. ref. vallásu tanító alkalmaztassék, az egyházmegye részéről helybenhagyatik és felsőbb megerősítés végett, az összes iratok a főtiszteletű egyházkerülethez felterjesztetnek.

Ezen iskolaátadási ügyben hozott 6 rendű egyháztanácsi s egyházközségi határozatok közül, egy sem levén bevezetve a kisjenői ev. ref. egyház gyűlési jegyzőkönyveit tartalmazó, bekötött könyvben, e mulasztást az egyházmegye helytelenítvén, Hegedüs Ferencz kisjenői ev. ref. lelkészt utasítja, hogy a mulasztásokat pótolja, azaz a jegyzőkönyveket újra szerkessze, idő és sorrendben, a gyűlési jegyzőkönyveket tartalmazó könyvbe vezesse be, azon időtől kezdve a mitől a rendes bevezetést elmulasztotta, ezen gyűlési határozatra való hivatkozással és esperes urnak az egyházlátogatás alkalmával mutassa fel.

Esperes ur pedig megbizatik, hogy ezen ügynek az egyházkerületről való leérkezte után, a kérdéses határozatoknak, az egyház megye szabályrendelete értelmében lett megszerkesztéséről és utólagos bevezetéséről, a kis-jenői egyház látogatása alkalmával, meggyőződést szerezzen, és arról az egyházmegye következő közgyűlésére jelentést tegyen.

A kisjenői ev. ref. egyháznak 1894/5, 1895/6. és 1896/7. évi számadását az egyházmegye helyben hagyja és a szokott óvások fentartása mellett, számadóknak a felmentvényt megadja. Minthogy azonban az 1894/5. évről költségelőirányzat nem készítettett, az 1895/6. évről pedig a költségelőirányzat az espereshez megerősítés végett be nem mutattatott, a költségelőirányzat rovatainak megfelelő számadás, bevételi és kiadási okmányokkal felszerelve és az esperesileg megerősített költségelőiránnyal és egyháztanácsi jóváhagyó végzéssel ellátva, beterjesztve nem lett; minthogy továbbá az egyháztanács 1895. évi május 12-én hozott határozata alapján felvett 220 forintos váltókölcson, a hivekre külön kivettetett és már részben be is hajtattott, le is törlesztetett a nélkül, hogy az egyháztanács határozata, az egyházközségi közgyűlés és az egyházmegye által jóváhagyott volna, az egyházmegye ennyi szabálytalanságot és mulasztást el nem nézhetvén, az összes iratokat egyházmegyei ügyésznek kiadja, és annak véleménye beérkezte után határoz afelett, hogy Hegedüs Ferencz kisjenői ev. ref. lelkész ellen a fegyelmi eljárást elrendeli-e?

A kezelési tévedésből, az 1895. évi tanítói nyugdíj címén kétszeresen befizetett 12 frt 10 kr. visszatérítésére, az egyház községet figyelmezteti.

A felmerült 12 frt eljárási költség megfizetésére Hegedüs Ferencz kisjenői ev. ref.

lelkészt, ki szabálytalan és rendetlen eljárásával, a helyszíni eljárásra okot adott, az egyházmegye kötelezi.

79. szám. Olvastattak a köröznagyrévi missiói lelkészi jelentések.

Tudomásul vétetnek, egyszersmind a missiói kör lelkésze utasítottik, hogy a mennyiben netalán a missiói kör területén áttérések történnének, erről az időszakai jelentésekkel egyidejűleg külön is jelentsen.

Minthogy pedig a vasuti alkalmazottak, a missiói körben tartott isteni tiszteleteken, a főbb tisztviselők engedélye nélkül nem jelenhetnek meg, missiói kör lelkésze felhivatik, hogy az illetékes állomási főnökkel magát érintkezésbe téve, puhatolja ki azt, hogy hatáskörükbe tartozóknak tartják-e azt, hogy az illető állomásokon istentisztelet tartására helyiséget adjanak? és a mennyiben hatáskörükbe tartozóknak tartják a helyiségek engedélyezését, közvetlen érintkezés útján hasson oda, hogy a vasuti alkalmazottak az istentiszteleten résztvegyenek. Az eredményt az espereshez jelentse be, hogy ő esetleg az üzletvezetőséget megkereshesse.

80. szám. Olvastattak az egyházmegyei tanítótestület 1897. aug. 17-ikén tartott ülése jegyzőkönyvének 3-ik és 8-ik pontjai

a 3-ik pont, melyszerint az egyházmegyének a tanítói testület számára tett könyv ajándékáért, a tanítói testület jegyzőkönyvi köszönetét nyilvánítja: tudomásul vétetik.

a 8-ik pontban jelzett azon kívánsága, a tanító testületnek, hogy a nagyváradi leány internátus igazgató bizottságába tagul egyházmegyénként egy-egy tanító is bevessék, ez idő szerint, mint túlhaladott álláspont figyelembe vehető, mivel a választás már megtörtént.

81. szám. Olvastatott a nagyváradi ev. ref. egyház

fölterjesztése, az Őr-utczai iskolai teleknek Nagyvárad-város részére leendő eladása tárgyában.

Az eladás az egyházmegye által jóváhagyatik, az összes iratok további jóváhagyás eszközlése végett, esperes útján az egyházkerületre felterjesztetnek.

82. szám. Püspöki leirat Kügy-pusztá ev. ref. tanítói fizetésének 100 frt államsegélylyel kiegészítése és a tanítói állás betöltése tárgyában. Esperes ur kapcsolatban, az állásnak okleveles egyénnel betöltését és az okmányoknak a megyei közigazgatási bizottsághoz beterjesztését jelenti.

Örvendetes tudomásul szolgál.

83. szám. Püspöki leirat a n.-szántói ev. ref. iskolánál Szabó Kálmán tanító távozása folytán Pápai István megválasztása miniszteri jóváhagyásáról és 78 frt államsegélynek 1897. május 1-től Pápai István részére utalványozásáról.

A püspöki leirat és az azzal közölt miniszteri végzés tudomásul szolgál.

84. szám. Konrád Géza lessi lelkész, a Lesshez tartozó szórványokról jelent.

A közgyűlés az eddig Ártándhoz tartozó K.-Tarján, Gyires községeket, Cserepes, Mindszent, Kis-Besenyő és Mácsa pusztákat a lessi ev. ref. egyházhoz csatolja s tekintve hogy e szórványokon 129 családban 580 lélek számú hivek 35 helyen szétszórva élnek feliratot intéz az egyházkerület útján a konventhez, hogy a szórványok megmentése végett a lessi ref. egyháznak 400 forint évi segélyt adni és ezzel az egyházat missiói állásra kiegészíteni méltóztassék, még pedig tekintettel arra, hogy a jelentésből a szórványnak a már bejelentett nagytótfalui szórványnál nagyobb lélekszáma van, a segélyt a lessi egyház részére, a nagytótfalui egyház részére kért segélyt is megelőzőleg megadni kegyeskedjék.

85. szám. Püspök úr leküldi az ezredév emléklapjait

és a népiskolai tanítók könyvtárának jegyzékét szétosztás és megőrzés végett.

A köszönettel vett emléklapok az iskola termekben, lehetőleg diszes keretben elhelyezés és megőrzés végett, úgy a könyvjegyzékek is az egyházmegye területén levő iskolák részére megküldetnek.

86. szám. A nagyvárad ev. ref. leány internátus nagybizottsága a 32—1896. sz. egyházmegyei határozat értelmében az építés tárgyában Guttman József építésszel megkötött vállalati szerződést megerősítés végett felterjeszti.

A kellő körültekintéssel készített vállalati szerződést az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyásával látja el és megerősíti.

87. szám. Ugyancsak az internátus ügyében működő nagy bizottság bejelenti, hogy miután az intézet fenntartása az egyházkerület által megajánlott évi 1000 forint segély és a közelebről érdekelt egyházmegyék újabb adományai következtében kellően biztosított, — az internátusnak a f. 1897/98-ik tanévvel leendő megnyitását elhatározta, illetőleg a megnyitást tényleg eszközölte.

Örömdetes tudomásul szolgál.

88. szám. Az internátus megnyitásának elhatározása folytán, a további intézkedések foganatosítása céljából az igazgató bizottság megalkotása elkerülhetlenül szükségessé válván, miután a szervezeti szabályzat 4. §-ában körülírott választás megejtése végett, a rendkívüli közgyűlés összehívása lehetetlen volt: a nagybizottság az egyházmegyék utólagos jóváhagyása reményében, mindhárom egyházmegyére nézve az igazgató bizottság tagjait ideiglenesen megválasztotta. Midőn a nagybizottság eljárásának helybenhagyólag tudomásul vételét kéri, az egyházmegyei közgyűlést egyidejűleg az igazgató bizottság tagjainak szabályszerű megválasztására hívja fel.

Az egyházmegyei közgyűlés az internátus igazgató bizottságának a szervezeti szabályzat 4. §-ától eltérőleg, de a helyzet és körülmények által teljesen indokolt módon történt ideiglenes megalkotását jóváhagyással tudomásul veszi. S a mennyiben az ideigle-

nesen megválasztott egyházmegyei igazgató bizottsági tagok névszerint: Ritoók Zsigmondné, Pappszász Károlyné, Nadányi Jenőné urnők, továbbá Szabó Károly, Ritoók Zsigmond és dr. Fráter Imre urak odaadó buzgalma és ügyszeretete irányában, mindenkorra a legjobb reményt táplálja: őket a szervezeti szabályzatban megszabott 5 évi időtartamra, egyhangulag megválasztottnak jelenti ki.

89. szám. Az internátus igazgató bizottsága a f. évi augusztus 24-iki ülésének jegyzőkönyve kapesán Herczegh Kamilla pozsonyi állami tanítónőképző-intézeti segédtanítónőnek, az igazgatónői állásra történt megválasztását s ennek lemondása folytán Gyarmathy Kamilla polgári iskolai jeles oklevéllel bíró tanítónőnek újabb megválasztását megerősítés végett bejelenti.

Az újabb választás eredménye örvendetes tudomásul vétetvén, Gyarmathy Kamilla az internátus igazgatónői állásában egyházmegyeileg is megerősítették, s a választás tudomásvétel és megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre fölterjesztetni rendeltetik.

90. szám. Az internátus igazgató bizottsága, az internátus évi fentartására vonatkozó költségelőirányzatot, a mely 3510 forint kiadást és 3140 forint bevételt tüntet föl, — megerősítés céljából azzal a megjegyzéssel terjeszti fel, hogy a költségelőirányzatban mutatkozó 370 forint hiánylat részint az újabb gyűjtés, részint a megtakarítások által reménylhetőleg elenyésztetve leend.

Kapcsolatban arra a körülményre tekintettel, hogy a szóban forgó költségelőirányzat, később jelentkezett növények felvétele folytán már is változást szenvedett, és a mennyiben még mindég remény lehet az újabb jelentkezésekhez: az igazgató bizottság felhatalmazást kér arra nézve, hogy a létszám emelkedésével megfelelő arányban a költségelőirányzat egyes tételeit szintén felebb emelhesse.

Az egyházmegyei közgyűlés a beterjesztett költségelőirányzatot jóváhagyván, az igazgató bizottságot felhatalmazza, hogy a növen-

dékek létszámának esetleges szaporodása folytán a költségelőirányzat egyes tételeiben az elkerülhetlenül szükséges emelést megtehesse.

91. szám. A lugyi-i ev. ref. egyház a szabályszerű mellékletek u. m. tervrajz, költségelőirányzat, egyháztanácsi és egyházközségi gyűléseknek vonatkozó határozatai — becsatolásával rozoga és egészségtelen lelkészlakának 3791 forint költségvetés keretében leendő újjáépítésére engedélyt kér.

A mennyiben pedig a gyülekezet erre a célra semmi féle összeggel nem rendelkezik: az országos közalaphól részére 3600 forint tőkesegély megadását kérvényezi.

A bemutatott tervezet és költségelőirányzat a folyamodó egyház anyagi helyzetével összeegyeztethető nem lévén, ezen az alapon az egyházmegyei közgyűlés a kért építkezést nem engedélyezheti. De arra a körülményre tekintve, hogy a lelkészlaképítés a jelenleginek rossz és jóformán lakhatatlan volta miatt huzamosabb időre el nem odázható: az egyház utasítottik, hogy a tervrajzot változtatván, a tervezett építést legalább 2500 forint költségvetés keretében megfelelő módon keresztül vinni igyekezzék.

Ha a tervrajz és költségelőirányzatnak illetően módosítása rövid idő alatt eszközölhető: abban az esetben az esperes, a terv és költségvetés elbírálásával az építkezési engedély kiadására felhatalmaztatik. Valamint ennek megtörténte után a folyamodó egyháznak tőke segély iránt beadott kérvénye pártolással az egyházkerületre felterjesztetni határoztatik.

92. szám. A berettyószentmártoni egyház, a templom javítás költségeiből meglevő adósságainak törlesztésére 140 frt közalapi segélyt kér.

A csekély népességű és az utóbbi években súlyos elemi csapásokat szenvedett egyház a kért 140 frt közalapi segélyre ajánltatik.

93. szám. A körözs nagyrévi egyház templom és torony építési adósságainak törlesztésére az országos közalapból 200 frt segélyt kér.

A fontos felekezeti és nemzetiségi missiót teljesítő szegény egyház a jelzett célra 200 forint közalapi segélyre ajánltatik.

94. szám. A fugyi-i egyház a lelkeszi javadalmat képező szántóföldnek a Körözs folytonos pusztításaitól való megvédése céljából, védmű készítésére 253 forint közalapi segélyt kér.

Tekintve, hogy a lelkeszi állás további fenntartásának alapjául szolgáló szántóföldet, a nehéz viszonyokkal küzdő szegény kis egyház a folytonos romlás, pusztulás ellen megvédelmezni képtelen, a kért 253 frt segély megnyerése végett a legmelegebb ajánlattal terjesztetik fel.

95. szám. A pósalakai egyház adósságainak törlesztésére 100 frt közalapi segélyt iránt kérvényez.

Indokainál fogva a 100 forint közalapi segélyre ajánltatik.

96. szám. Konrád Géza lessi ev. ref. lelkész, hogy az anyaegyházhoz csatolt nagyterjedelmű szórványokban közel 600 főre tehető s az oláhság elnyelése által fenyegetett hitsorsosokat megfelelőbb lelki gondozásban részesíthesse, utiköltségeinek fedezésére 300 frt közalapi segélyt kér.

Az egyházmegyei közgyűlés addig is, míg a felettes egyházi hatóságok ezen, úgy felekezeti, mint nemzetiségi szempontból egyaránt nagyfontosságú ügyben megfelelőbb módon intézkednének, folyamodó lelkész kérelmét a 300 frt közalapi segély megnyerése céljából, mivel az anyaegyház szegény anyagi helyzete miatt semmiféle áldozatot sem hozhat, — a legmelegebb ajánlattal terjeszti fel.

97. szám. Bélteki Géza nyüvedi ev. ref. lelkész az anyaegyházhoz tartozó Kügypusztán jelentékeny számmal lakó hivek intensivebb lelki gondozása céljából az országos közalapból 50 frt segélyt kér.

Részint a hivek gondozásának behatóbbá tételét, részint a múlt évben állami segélylyel létesített kügypusztai iskolában a tanításra való felügyeletet és ellenőrzést az egyházmegyei közgyűlés a maga részéről is föltétlenül szükségesnek és elengedhetetlennek látván, minthogy a csekély népességű anyaegyház e célra áldozni képtelen: folyamodó lelkész az 50 frt közalapi segélyre melegen ajánltatik.

98. szám. Bokros Benedek h.k.-száldobágyi lelkész 200 frt közalapi segély iránt kérvényez.

Folyamodó, mint szegény javadalmazásu és nagycsaládu lelkész a 200 forint közalapi segélyre ajánltatik.

99. szám. Háger Miklós darvasi lelkész az országos közalaptól 200 frt segélyt kér.

Tekintve, hogy folyamodó az utóbbi években sokféle elemi csapást szenvedett, javadalmazása is csekély — a 200 frt közalapi segélyre pártolólág ajánltatik.

100. szám. Falusi Károly mezőteleghi lelkész az országos közalaphoz 250 frt segély iránt kérvényez.

Mint csekély fizetésű s nagy családu lelkész, a ki részint a családjában előforduló gyakori betegség, részint gyermekeinek neveltetése, részint pedig több rendbeli csapások miatt súlyos adóssági teherrel küzd: a kért 250 frt közalapi segély megnyerése végett pártolással terjesztetik fel

101. szám. Józsa Gábor pósalakai lelkész, elemi csapás és a családjában előforduló betegségekből származott adósságának törlesztésére 100 frt közalapi segélyt kér.

Indokainál fogva a kért 100 frt segélyre ajánltatik

102. szám. A fugyi-i, k.-nagyrévi egyházak adósságaik törlesztése, a m.-kakucsi egyház viharrongált s összedülő-félen levő melléképületeinek kijavítására a »Ref. segélyegylethez« segélyért folyamodnak.

Folyamodó egyházak indokaik alapján
segélyezésre ajánltatnak.

103. szám. Ács Endre m.-kakucsi, Csepelyi Menyhért
f.vásárhelyi, Doma Gyula fugyi-i, Háger Miklós darvasi és
Józsa Gábor pósalakai lelkészek rendkívüli államsegélyért
kérvényeznek.

Folyamodó lelkészek, a mennyiben az
általuk szenvedett elemi csapás hatáságilag
is igazoltatik — pártolással terjesztetnek fel.

104. szám. Jegyzőkönyv hitelesítésére :

a folyó hó 12-én délután 4 órakor Ritoók
Zsigmond elnöklete alatt Csák Máté, Hegyesi
Márton és Kiss Elek tanácsbírák s az előadó
jegyzők felkéretnek.

Az 54—78. számig jegyzette : Zsigmond Ferencz egyházi jegyző.

A 78—82.	"	"	Dr. Miskolczy Ferencz világi	"
A 82—86.	"	"	Dr. Várady Zsigmond	" "
A 86—104.	"	"	Sulyok István egyházi	"

Betűrendes tárgymutató

az 1897. szeptemberi egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvéhez.

	Szám.
Ács Endre m.-kakucsai lelkész rendkívüli államsegélyre ajánltatik	103
Bélteki Géza nyüvedi lelkész a fiók-egyház látogatása végett 50 frt közalapsegélyre ajánltatik	97
Berettyó-Szentmárton adósságtörlesztésre 140 frt közalapsegélyre ajánltatik	92
Bihar-Püspökinek számadása beterjesztésére október 31-ik haladék engedtetik	74
Bokros Benedek h.-k.-száldobágyi lelkész 200 frt közalapsegélyre ajánltatik	98
Borsos István nagyvárad-olaszi-i segéd-lelkész bekebeleztetik	61
Bojt fiiskolája kibővítésére s arról a következő gyűléshez jelentéstételre utasittatik	65
Csapó Dezső darvasi birtokos a csökmői körben iskola-látogatóul választatik	70
Csepelyi Menyhért f.-vásárhelyi lelkész rendkívüli államsegélyre ajánltatik	103
Darvas egyház vegyes iskolájában Peleskei Dániel tanítóul megerősittetik	60
Doma Gyula fugyi-i lelkész, rendkívüli államsegélyre ajánltatik	103
Egyházak a nagymérvű iskola-mulasztások meggátlására felhivatnak	68
Egyházak az iskolákba felvételi, látogatási és mulasztási naplók vételére köteleztetnek	69
Egyházak a tanszerekért a biharmegyei népnevelési egylet-hez adandó kérvényeiket előbb a tanügyi bizottság elnökéhez az espereshez adják be	73

	Szám
Egyházmegye ünnepe Ritoók Zsigmond 25 éves egyház- megyei működése emlékére.	55
Egyházkerületi egyházi értekezletre Szatmárra szept. 21-re a világi tagok is meghívotnak	75
Esperesi jelentés 1897. ápril 23-tól szept. 10 ig	57
Ezredéves emlék-lapok az iskoláknak kiosztattak s az iskola termekben kifüggeszteni rendeltetnek	85
Falusi Károly mezőtelegi lelkész 250 frt közalap segélyre ajánltatik	100
Fugyi-egyház lelkészlak építési költsége 2500 frtban álla- pittatik meg s tökesegélyre így ajánltatik	91
Fugyi-egyház szántóföldeinek a Körözs folyó ellen védgát készítésére 253 frt közalap segélyre ajánltatik	94
Fugyi-egyház adóssága törlesztése céljából a Ref. Segély- egyletnek segélyre ajánltatik	102
Fugyi-Vásárhely gondnoki számadásának felszerelésére s uj- ból betérjesztésére utasittatik	74
Háger Miklós darvasi lelkész 200 forint közalapsegélyre ajánltatik	99
Háger Miklós mint elemi csapásokat szenvedett rendkívüli államsegélyre ajánltatik	103
Hegedüs Ferencz kisjenői lelkész a jegyzőkönyveknek ren- des bevezetésére s 12 frt 10 kr vizsgálati költség meg- fizetésére utasittatik	78
H.-K.-Ujlak tultömött iskolája rendezésére s tett intézkedé- séről jelentéstételre utasittatik	64
Kis-Szántó tultömött iskolája rendezésére s tett intézkedé- séről jelelentéstételre utasittatik	64
Kis-Jenő temploma javítására s arról jelentéstételre köte- leztetik	62
Kis-Jenő iskolája s beltelke államnak átadása jóváhagyatik, sok rendetlenségei miatt az összes iratok ügyésznek je- lentés s véleményezés végett kiadatnak	78
Konrád Géza lessi lelkész a szórványokról jelentést tesz s az az egyházkerületre felterjesztetik	84
Konrád Géza a szórványok látogathatása végett 300 forint közalapsegélyre ajánltatik	96
Költő Gyula a mezőkeresztesi nagy fitanitóságban s orgo- nistaságban megerősittetik	59

K.-Nagyrev missionárius lelkésze, a gyermekek templomba járásáról gondoskodásra hivatik fel	66
K.-Nagyrev gondnoki számadását szerelje fel s újból terjeszse be ; templom és lelkészlak építési számadásának bevételeit igazolja, az építkezés ellen emelt kifogásokról, az épületek átvételéről jelentsen	74
K.-Nagyrev missió lelkésze jelentése alapján utasittatik hogy hasson oda, hogy a vasuti tisztviselők az istenitiszteleten megjelenhessenek	79
K.-Nagyrev templom és toronyépítési adóssága törlesztése végett 200 frt közalap segélyre ajánltatik	93
K.-Nagyrev adósság törlesztése céljából a Ref. Segélyegylethez segélyre ajánltatik	102
Kügypusztai tanító fizetése 100 frt újabb államsegélylyel 400 frtra emeltetik	82
Less egyházban, a nagymérvű szórványok gondozására, missió központ felállítása s segélyezése kéretik	84
M.-Kakucs számadásának felszerelésére s újból betérjesztésére utasittatik	74
M.-Kakucs viharrongált s összedülő melléképületei javítására a Ref. Segélyegylethez segélyre ajánltatik	102
Mező-Keresztesen a nagyfitanító-organistaságban Költő Gyula megerősített	59
Nagy-Szántó vegyesiskola tanítóságában Pápai István megerősített	58
Nagy-Szántó okleveles tanítójának Pápai Istvánnak a 78 frt államsegély kiutalványoztatott	83
Nagyvárad ör-utczai iskolatelkének eladása s Nagyvárad város birtokába bocsátása jóváhagyatik	81
Nagyvárad ev. ref. leányinternátusa építési szerződése jóváhagyatik	86
Nagyvárad ev. ref. leány-internátus megnyitása örvendetes tudomásul vétetik	87
Nagyvárad ev. ref. leány-internátus igazgató-bizottsági tagjai 5 évre megválasztattak	88
Nagyvárad ev. ref. internátus igazgatónője Gyarmathy Kamilla megerősített	89
Nagyvárad ev. ref. leány-internátus költségelőirányzata 1897/8-ra jóváhagyatik	90

	Szám
Pápai István a n.-szántói kántortanítószágban megerősittetik	58
Peleskei Dániel a darvasi kántortanítószágban megerősittetik	60
Pósalaka iskolája bővítésére és e tekintetben a következő gyűléshez jelentéstételre utasittatik	65
Pósalaka felszerelendő okmányolt gondnoki számadásának ujabban beterjesztésére utasittatik	74
Pósalaka adóssága törlesztése céljából 100 frt közalap- segélyre ajánltatik	95
Puszt-Ujlak felszerelendő gondnoki számadásának ujjabb beterjesztésére köteleztetik	74
Ritoók Zsigmond gondnok 25 éves egyházmegyei működé- sének emlékére tartott ünnepély	55
Szalárd leány-iskoláját alkalmasabb helyen építse s teendő intézkedéséről jelentsen	65
Siteri leánytanító a sikeresebb tanításra elköteleztetik . .	62
Tanító hiányáról a kimutatás beterjesztetett	77
Tanítók a téli félévi közvizsgák eltöröltetéséről értesitetnek	72
Tanítótestület köszönete a könyvajándékért, — a leány- internátus igazgató bizottságába egy tanítónak bevá- lasztása iránti kérelme, ezuttal nem teljesithető	80
Tanügyi bizottság jelentése az 1896—7. iskolai ügyekről .	63
Ügyésznek a kisjenői számadások iratai véleményes jelen- téstétel végett kiadatnak	78
Zsáka iskolái tultömöttségét szüntesse meg s teendő intéz- kedésről jelentsen	64
Vincze József „Olvasó könyve“ a tanítótestület véleménye alapján az egyházterületre pártolólág terjesztetik fel .	71

